

درسنامه ۴

* درس هشتم: جشن تکلیف

به چه کسی مکلف گفته می شود؟ زمانی که پسر یا دختر بالغ شدند و به سن معینی رسیدند که بتوانند تکالیف الهی را انجام دهند به آنان مکلف گفته می شود.

* رسیدن به تکلیف برای دانش آموزان یک عید به حساب می آید.

- شیوه های تدریس:

- (۱) ذهن دانش آموزان را به برگزاری یک جشن معطوف نمایید و در آن ها شوق و علاقه به جشن و حضور در آن را ایجاد کنید
- (۲) یکی از بهترین شیوه ها برای شروع مناسب، ایجاد سؤال در ذهن کودکان است (تکلیف یعنی چه؟)

یکی از سؤالاتی که معمولاً در ذهن برخی از دختران شکل می گیرد این است که آیا سن نه سالگی برای عمل به تکالیف الهی زود نیست و آیا یک فرد نه ساله توانایی انجام وظایف دینی را دارد. در این درس با ارائه یک مثال، سعی شده تا به صورت ابتدایی و ساده به این سوال پاسخ داده شود، یعنی با آوردن مثال مدرسه این گونه به مخاطب القا شده است که همین گونه که شما در سن هفت سالگی شرایط لازم را برای ورود به مدرسه و درس خواندن پیدا می کنید و هر رو وظایف مربوط به درس و مدرسه را انجام می دهید در سن نه سالگی نیز واجد شرایط عمل به وظایف الهی می شوید. پس همان گونه که برای علم آموزی و رفتن به مدرسه سن هفت سالگی زود نیست برای ورود به مدرسه عبادت نیز سن نه سالگی زود نیست

* سن تکلیف دختران نه سال قمری یعنی معادل هشت سال و هشت ماه و ۲۱ روز شمسی است.

* درس نهم: گفت و گو با خدا

نماز ستون دین و سرچشمه همه نیکی هاست. هر چند این امر مهم همزمان با سن تکلیف بر انسان واجب می شود اما هر چه زودتر فرزندان با آن آشنا گردند، سریع تر در راه کسب فضائل اخلاقی گام خواهند گذاشت

شیوه های تدریس: ۱- مناسب است از دانش آموزان درباره مفهوم تشکر و سپاسگزاری و کاربرد آن سؤال شود. ۲- معلم می تواند دی یک محیط صمیمی و در عین حال آموزند عملاً نماز را به فراگیران آموزش دهد ۳- استفاده از کتاب پیک نماز

نکته مهمی که در خصوص پاک کردن بدن از نجاساتی چون خون یا ادرار وجود دارد این است که برخی گمان می کنند با پاک کردن خون یا ادرار با دستمال، بدنشان تطهیر می شود در حالی که این نجاسات جز با شستن با آب پاک نمی شوند

دانستنی های معلم

در این درس به یکی از احکام مهم نماز یعنی طهارت پرداخته شده است

در متون دینی بر دو نکته اصلی در مورد نماز تأکید شده است نخست نماز اول وقت؛ دوم اقامه نماز به صورت جماعت در مسجد

* درس دهم: ماه مهمانی خدا

در این درس تلاش شده تا دانش آموزان ضمن آشنایی بیشتر با مفهوم روزه و برخی از احکام آن برای گرفتن روزه اشتیاق پیدا کرده و برای آن تمرین و تلاش نمایند تا به این وسیله هم از خداوند به سبب اینکه او را هدایت کرده تشکر کنند و هم مورد رحمت خدا قرار گرفته و به اجر عظیمی برسند.

* **شیوه تدریس:** متن درس می تواند فرصت مناسبی برای ایجاد بحث و گفتگویی دوستانه و آموزنده میان دانش آموز فراهم آورد. بهترین شیوه تدریس، ایجاد یک موقعیت متناسب با موضوع درس است. همچنین می توان به ذکر حدیثی از پیامبر اکرم اکتفا کرد.

چند نمونه از ویژگی های ماه رمضان را بیان کنید؟

۱. توجه ویژه روزه داران به نیازمندان
۲. روزه گرفتن و برپایی مراسم افطاری
۳. حضور بیشتر در مساجد
۴. انس با قرآن
۵. مراسم احیای شب های قدر

* یکی دلایل نامگذاری این درس این است که همانگونه که ما سعی می کنیم بهترین غذاها و یا وسایل پذیرایی را برای مهمان خود فراهم کنیم، خدا نیز در ماه رمضان با بهترین پاداش ها از بندگان خود پذیرایی می کند.

* درس یازدهم: عید مسلمانان

در این درس تلاش شده تا دانش آموز ضمن آشنایی بیشتر با مراسم مربوط به روزه و عید فطر که یکی از مهم ترین اعیاد اسلامی است و تمامی مسلمانان در سراسر جهان آن را محترم شمرده و جشن می گیرند برای شرکت در این مراسم اشتیاق و جنب و جوش بیشتری پیدا کرده و در مراسم عید فطر و نماز آن مشارکت نمایند.

شیوه تدریس: می توانید کلاس خود را با گفتن تکبیرها و دعاهایی که در روز عید فطر می گویند شروع کنید.

گفتگو درباره عید فطر و خاطره گویی شیوه مناسب دیگری است

درس دوازدهم: حرف های آسمانی

در این درس تلاش شده تا دانش آموز ضمن آشنایی بیشتر با کتاب آسمانی خود و اینکه قرآن آن قدر زیباست که حتی سران و بزرگان کفار نمی توانستند از شنیدن آیات زیبای آن خودداری کنند، به خواندن و انس با قرآن به عنوان زمینه ای برای عمل به دستورات شفا بخش آن تمایل پیدا کند.

* قرآن در یکی از ظلمانی ترین دوره های زندگی بشر یعنی در عصر جاهلیت همچون مشعلی فروزان تابید تا انسان را از تاریکی های جهل و نادانی رها کند و در دریایی از رحمت و برکت و نور، غوطه ور سازد، قرآن کتابی است که رستگاری انسان را در دو جهان تضمین می کند.

شیوه تدریس: نقل داستان اصحاب فیل می تواند شروع مناسبی برای تدریس باشد.

متن درس شروع مناسبی برای تدریس است

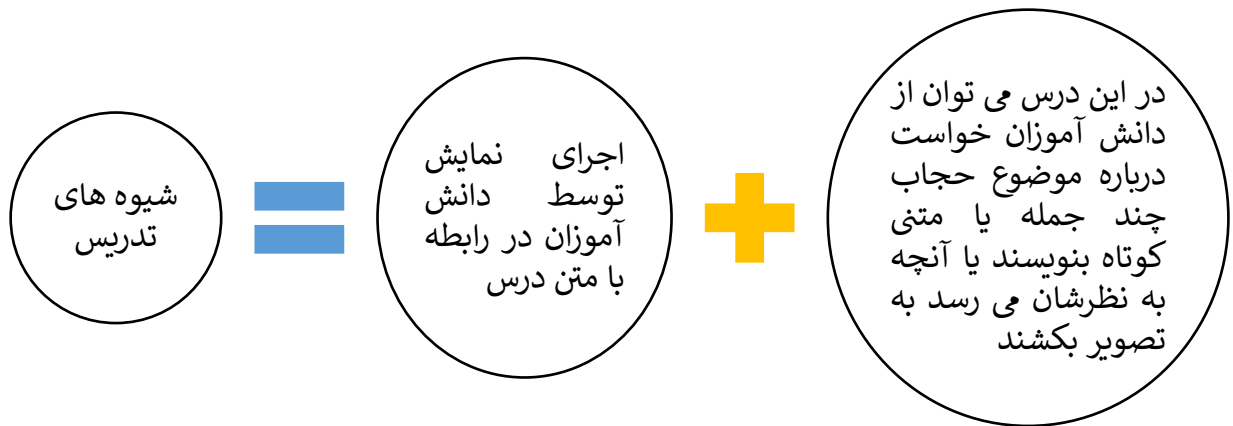
* دانستنی های معلم:

(۱) دانش آموز در این درس به طور غیر مستقیم با یکی از ویژگی های اعجازی قرآن کریم آشنا می شود که همان زیبایی و شیوایی بیان است.

(۲) سعی شود تا قرآن را به عنوان کتاب زندگی بشناسند نه صرفاً کتابی مقدس برای تلاوت یا تبرک برای تشریفات زندگی.

* درس سیزدهم: انتخاب پروانه

در این درس علاوه بر ایجاد زمینه آشنایی با اهمیت و ضرورت رعایت پوشش مناسب به احکام حجاب نیز اشاره می کند. این درس علاوه بر تحقق اهداف حوزه آداب و اخلاق اسلامی به موضوع احکام نیز مربوط می شود.

* نباید دختران را برای پوشیدن چادر اجبار کرد، در این درس نیز مادر انتخاب چادر را به خود دخترش واگذار می کند و در نهایت این پروانه است که تصمیم می گیرد چادر را انتخاب کند.

* اساس اسلام، سعادت و نجات آدمی است و احکام اخلاقی و فقهی مربوط به پوشش زن نیز با این فلسفه و حکمت حکیمانه صادر شده است. هدف اسلام آن است که زن با رعایت حجاب اسلامی مانع خودنمایی و گمراهی خود دیگران گردد.

* حجاب از کارکرد اجتماعی برخوردار است و معاشرت های بی بند و بار را کنترل نموده و برتحکیم نظام خانواده افزوده و از انحلال کانون زناشویی جلوگیری کرده و امنیت اجتماعی فراهم می سازد.

* درس چهاردهم: ام ابیها

این درس با تأکید بر نقش حضرت زهرا سلام الله علیها در زندگانی پیامبر اکرم(ص) حکایت از آن دارد که ایشان برای رسول خدا علاوه بر انجام وظایف فرزندی، نقش مادر را نیز ایفا می کرده است.

فاطمه	• به معنای جدا شده از بدی ها
مبارکه	• برکت به معنای سرچشمه خیر و رحمت الهی است به گونه ای که نه می توان از جوشش آن جلوگیری کرد و نه اندازه آن را دانست
طاهره	• در لغت به معنای پاکیزه، بی عیب و معصوم به کار می رود و حضرت زهرا به دلیل پاک و مبرا بودن از هرگونه آلودگی ظاهری، باطنی، جسمی و معنوی، طاهره نامیده شده اند.
مرضیه	• به کسی گفته می شود که خدا و رسول او پیوسته از رفتار و کردار و گفتار او راضی باشند.
صدیقه	• صدیق به کسی می گویند که در راستگویی کامل باشد و هرگز دروغ بر زبان او جاری نشود
بتول	• یعنی زن پاک و دور از هرگونه آلودگی
زکیه	• زن پاک و با تقوا
ریحانه	• گل خوشبو، لطیف و مهربان

* درس پانزدهم: همسفر ناشناس

در این درس تلاش شده در حد امکان دانش آموزان با ابعادی از شخصیت تابناک امام سجاد(ع) در زمینه اهمیت کمک و خدمت به دیگران آشنا شده و ضمن احساس علاقه و ادای احترام به امام سجاد برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش نمایند.

* در این درس فراگیر با امامی آشنا می شود که در میان مردم و با مردم است برخلاف تصور غلطی که امامان را بریده از مردم و همواره مشغول عبادت خدا معرفی می کند.

* یکی از پیام های این درس، خوش اخلاق بودن در سفر است.

* پیام مهم این درس « اهمیت کمک کردن به دیگران » است.

* درس شانزدهم: داناترین مردم

در این درس تلاش شده دانش آموزان با شخصیت علمی امام باقر(ع) که داستان درس حول همین محور تدوین شده آشنا گردند و ضمن احساس علاقه و ادای احترام به امام باقر(ع) برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش نمایند.

روش تدریس: با توجه به ساختار داستانی این درس، بهترین شیوه برای شروع درس، ایجاد اشتیاق نسبت به شنیدن داستان است.

* از مهم ترین امتیازات امام باقر(ع) این است که ایشان بنیانگذار انقلاب فرهنگی و نهضت علمی اسلام به شمار می آید.

* جهاد علمی حضرت در تشویق به فراگیری علم، نشر علوم و توسعه آن قابل تبیین است.

دانستنی های معلم:

(۱) امام باقر که نام ایشان به معنای شکافنده علوم است به دلیل ضعف قدرت امویان راحت تر از امامان پیشین خود توانست به تبلیغ دین بپردازد و علوم و معارف الهی را ترویج کند. از این رو در میان مسلمانان به علم و معرفت شناخته می شد.

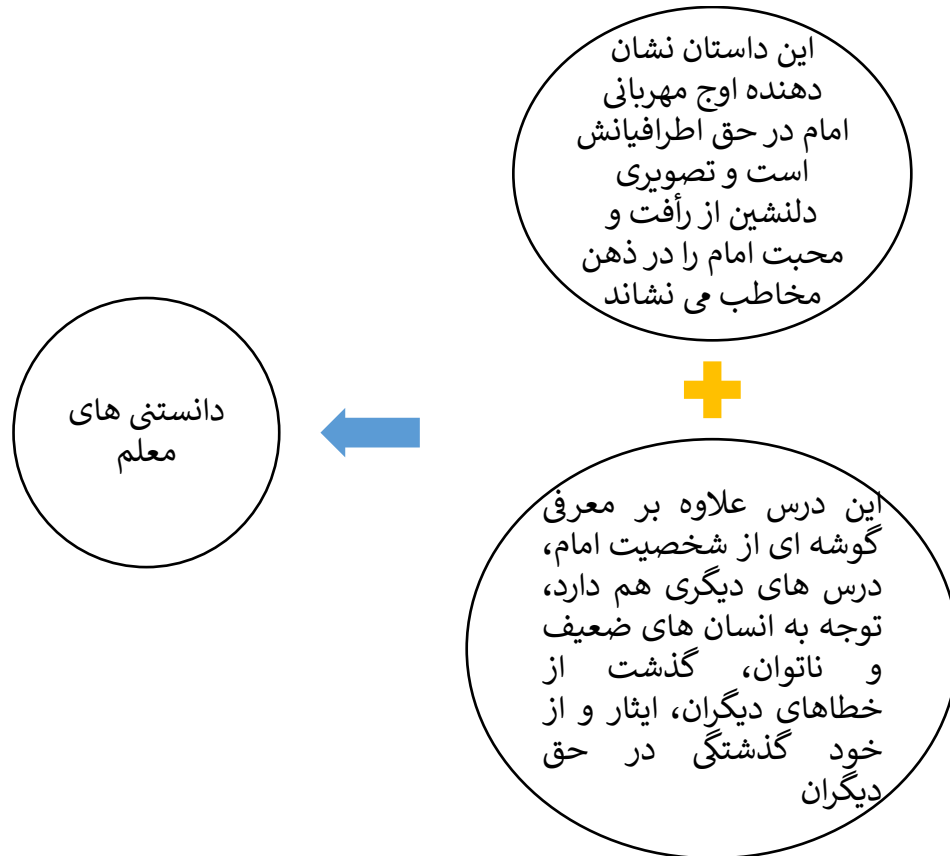
(۲) نکته مهمی که در پایان درس به آن اشاره شده است رجوع تمام مسیحیان حاضر در صحنه به سوی امام برای دریافت پاسخ سؤالات شان است. این مسئله بیانگر علم و آگاهی بالای امام است که حتی مسیحیان را به اعتراف وادار می دارد و آن ها را نیز برای دریافت پاسخ سؤالات خود به سوی امام روانه می کند.

* درس هفدهم: خواب شیرین

در این درس تلاش شده دانش آموزان با شخصیت ارزشمند امام صادق(ع) آشنا شده و ضمن احساس علاقه و ادای احترام به آن حضرت برای الگو گرفتن از زندگی و اخلاق و رفتار ایشان تلاش نمایند.

* دوران سی و چهار ساله امامت امام صادق عصر شکوفایی معارف اهل بیت (ع) بود.

* امام (ع) با توجه به نیاز شدید جامعه و آماده بودن زمینه اجتماعی، با ایجاد حوزه وسیع علمی و دینی، به تربیت شاگردان بسیاری در زمینه های مختلف علمی و مذهبی پرداختند.

* درس هجدهم: آینه سخنگو

اسلام به عنوان دینی جامع و جهانی بر نظم و برنامه ریزی در زندگی فردی و اجتماعی پیروانش تأکید کرده به آنان سفارش می کند که تمامی کارهای خود را طبق برنامه و به طور منظم انجام دهند و از بی نظمی بپرهیزند.

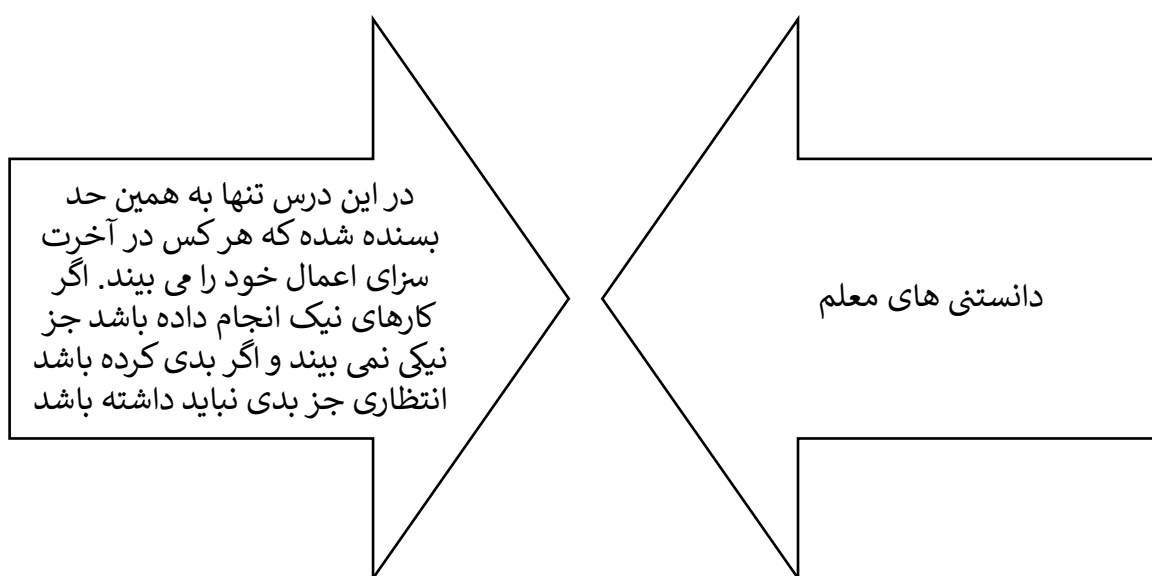
* امام کاظم (ع) می فرمایند: تلاش کنید که اوقاتتان چهار بخش باشد، یک بخش برای مناجات با خدا؛ بخشی برای زندگانی و معاش، بخشی برای معاشرت با برادران و اشخاص مورد اعتماد که عیوب شما را به شما می فهمانند و از دل به شما اخلاص می ورزند و بخشی هم برای درک لذت های حلال که این بخش شما را بر انجام وظایف در سه بخش دیگر موفق می سازد.

* یکی از روش های آموزش نظم این است که فراگیران یاد بگیرند از هر وسیله ای که استفاده می کنند پس از پایان کار آن را در جای خود قرار دهند.

دانستنی های معلم: این داستان به دنبال یاددهی مفهوم نظم است. امری که بسیاری از دانش آموزان گرفتاری توجهی به آن هستند.

* درس نوزدهم: گندم از گندم بروید

از نظر قرآن و عقل برخی اعمال خوب و صالح اند و برخی اعمال بد و ناصالح، ولی نتیجه تمام کارها اعم از خوبی ها و بدی ها به خود انسان بازگشت می کند. با توجه به اینکه انسان ها در طول حیات خود براساس باورهایی که دارند عمل می کنند، پذیرش این نکته مهم تربیتی می تواند آثار بسیار مهمی در رفتار و اعمال ما داشته باشد، لذا در این درس تلاش شده تا دانش آموزان ضمن درک تناسب عمل و نتیجه در زندگی، با جهان آخرت به عنوان محل پاداش و جزا آشنا شوند.

* داستان درس بیانگر حدیث «الدُّنْيَا مَزْرَعَةُ الْآخِرَةِ» است.

* درس بیستم: باغ همیشه بهار

اعتقاد به روز قیامت و عالم پس از مرگ از مؤثرترین عوامل و سازنده ترین اسباب تربیت و تکامل انسان است. در این درس تلاش شده تا دانش آموزان ضمن تمایل به آشنایی بیشتر با بهشت و جهنم به عنوان محل جزای اعمال نیک و بد، برای رسیدن به نعمت های بهشتی و دوری از جهنم تلاش نمایند.

دانستنی های معلم: در نظر نوآموزان، زندگی پس از مرگ نباید به گونه وحشتناک و ترس آور جلوه کند، بدان گونه که بیشتر از عذاب و رنج دوزخ سخن به میان آید. برای آنان باید از خوشی ها و لذت های بهشتی صحبت کرد و آنان را نسبت به خدا و رحمت او علاقه مند ساخت.

- در روز قیامت هیچ چیز به سود انسان نخواهد بود مگر ایمان و عمل صالح.

ایستگاه تست درسنامه چهارم

۱- یکی از عواملی که سبب می شود فراگیران سریع تر در راه کسب فضایل اخلاقی گام بردارند کدام است؟

۱. روزه ۲. نماز ۳. زکات ۴. انفاق

۲- به چه کسی مکلف گفته می شود؟

۱. کسی که به سن معینی رسیده باشد ۲. کسی که بالغ شده باشد
۳. کسی که به سن تکلیف رسیده باشد ۴. کسی که بتواند تکالیف الهی را انجام دهد

۳- کدام یک به عنوان سرچشمه همه نیکی ها معرفی شده است؟

۱. روزه ۲. جهاد ۲. حج ۴. نماز

۴- زمینه عمل به دستورات قرآن چگونه فراهم می شود؟

۱. از طریق انس با قرآن
۲. از طریق درک معانی عبارات
۳. از طریق تفکر
۴. از طریق پیام قرآنی

۵- هدف کتاب هدیه های آسمان از معرفی قرآن، شناخت آن به عنوان است.

۱. کتاب مقدس ۲. کتاب زندگی ۳. معجزه ۴. کتابی برای تشریفات

۶- با توجه به مفاد درس انتخاب پروانه، آنچه در بیان و اجرای احکام اهمیت دارد چیست؟

۱. بیان ساده ۲. زمینه سازی برای عمل به احکام
۳. اجبار به اجرای احکام دینی ۴. عدم اجبار به اجرای احکام

۷- با توجه به معانی القاب حضرت زهرا(س)، برکت به چه معناست؟

۱. بی عیب ۲. پاک ۳. سرچشمه خیر ۴. مبارک

۸- کدام لقب حضرت زهرا(س) به معنای بی عیب و معصوم به کار می رود؟

۱. طاهره ۲. صدیقه ۳. بتول ۴. زکیه

۹- مؤثرترین و سازنده ترین اسباب تربیت و تکامل انسان..... می باشد؟

۱. نماز ۲. حج ۳. جهاد ۴. اعتقاد به قیامت

۱۰- با توجه به محتوای درس «گندم از گندم بروید» پذیرش کدام عامل نقش مؤثری در رفتار و اعمال ما دارد؟

۱. بازگشت نتیجه اعمال به انسان ۲. قیامت

۳. وجود جهنم ۴. پاداش و جزا برای هر عمل

۱۱- کدام عامل سبب توفیق امام باقر(ع) در تبلیغ و نشر معارف الهی بوده است؟

۱. علم گسترده ۲. همراهی مردم ۳. کثرت شاگردان ۴. ضعف قدرت حکومت

۱۲- حدیث شریف امام کاظم(ع) که می فرماید «تلاش کنید اوقاتتان چهار بخش باشد...» بیانگر کدام مسئله است؟

۱. هدف دار بودن زندگی ۲. نظم ۳. اهمیت و ارزش زما ۴. بهره برداری صحیح از زمان

۱۳- بتول یکی از القاب حضرت زهرا(س) است، کدام گزینه به بیان معنای آن می پردازد؟

۱. گل خوشبو ۲. راستگو ۳. دور از هر آلودگی ۴. جدا شده از بدی

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۴													
سوال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
پاسخ صحیح	ب	د	د	الف	ب	د	ج	الف	د	الف	د	ب	ج